

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-195 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-07/137-46
Karar Tarihi : 3.2.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hakan Suat ÖLMEZ, Ekrem SOLMAZ, Hatice YAVUZ

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - Umurcan İnşaat Turz. ve Tic. Ltd. Şti.
Uğur Mumcu Cad. No:89/5 Çankaya/Ankara

20

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:

- Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Hüseyin Bağdatlıoğlu İş Merkezi Kaya Sultan Sok. No:81
Kat:5-8 Kozyatağı 34742 İstanbul

- Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. Tahirağa Çeşme Sok. Ayazağa Tic. Mrk.
12. Kat No:2 Maslak/İstanbul

30

- Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Eski İstanbul Yolu 7. Km. TMO Yanı No:92 Güvercinlik/
Ankara

E. DOSYA KONUSU: Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş., Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş. ve Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin anlaşma yapmak suretiyle Tokat ilinde hazır beton fiyatlarına birlikte ve eşit miktarda zam yaptıkları ve müşteri paylaştıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

40

- Tokat il merkezinde yürütmekte oldukları 18 derslikli ilköğretim okulunun inşaatında kullanılmak üzere 03.07.2010 tarihinde Tokat Erdem Hazır Beton adlı firma ile hazır beton satın alma sözleşmesi imzalandığı,
- İnşaatın temelinde kullanılacak olan ilk parti betonun sözleşmede belirlenen fiyattan 12.07.2010 tarihinde teslim edildiği,
- Ancak altı gün sonra ikinci parti beton sipariş edildiğinde söz konusu firma yetkililerinin betona (.....) TL/m³ tutarında zam geldiğini sözlü olarak beyan ettiği,
- Çimento ve akaryakıtta zam gelmediği halde hazır betona %(.....) oranında bir zam yapılmasının nedeninin ilgili hazır beton firmasına sorulduğu ve cevaben il merkezinde beton santraline sahip olan Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.

- 50 (Akçansa), Adoçim Çimento Beton San. ve Tic. A.Ş. (Adoçim) ve Cimpor Yibitaş Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Cimpor) firmalarının 16-17.07.2010 tarihlerinde Tokat il merkezinde bulunan Ballica Otel'de toplantı yaptıktan sonra bu kararı aldıklarının ifade edildiği,
- Sonuç olarak ikinci parti betonun 4 TL/m³ zamlı olarak (.....) TL/m³ üzerinden fatura edildiği ve fatura bedelinin 21.07.2010 tarihinde ödendiği,
 - Tokat Erdem Hazır Beton'a sonradan, sözleşmeye riayet etmeyen bir firma ile çalışılmayacağını beyan edildiği ve rakip iki firmadan (Cimpor, Betonsa) bedeli sipariş esnasında peşin ödemek üzere hazır beton talep edildiği ancak, alınan cevabın "Diğer firmanın başladığı işe devam etmeyiz." şeklinde olduğu,
 - 60 – Toplam hazır beton ihtiyacının (.....) m³ olduğu ve bunun (.....) m³'ünün sözleşme yapılan firmadan alındığı, rakip firmalara peşin ödeme yapılmasının talep edildiği ve buna rağmen satış yapmaktan imtina edildiği,
 - 2010 yılı Mayıs ve Haziran aylarında söz konusu üç firmanın C20, C25 ve C30 sınıfı beton fiyatlarının farklı olmasına rağmen 15.07.2010 tarihinden itibaren söz konusu fiyatların eşitlendiğinin tespit edildiği,
 - Rakip teşebbüslerin aldıkları karar gereği fiyatları eş zamanlı olarak eşit miktarda artırarak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri

iddia edilmiş ve 4054 sayılı Kanun kapsamında gerekli yaptırımların uygulanması talep edilmiştir.

- 70 Dosya kapsamında, başvuru konusu iddialara ilişkin daha ayrıntılı bilgi alabilmek amacıyla başvuru sahibi ile görüşülmüştür. Yapılan şifahi görüşmede başvuru sahibi tarafından, Tokat Erdem Hazır Beton'un Adoçim bayisi olduğu, mevcut durumda hazır beton ihtiyacının söz konusu bayiden zamlı fiyatlar üzerinden temin edildiği, hazır beton satışı yapan rakip teşebbüslerin başka bir firma tarafından başlanmış bir inşaata hazır beton vermeyi reddetmelerinin piyasada müşteri paylaşımına gidildiğini gösterdiği ifade edilmiştir.

- 80 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 28.7.2010 tarih ve 5991 sayı ile intikal eden başvuru üzerine yapılan inceleme neticesinde hazırlanan 23.08.2010 tarih ve 2010-2-195/İİ-10-196.HSÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, 02.09.2010 tarih ve 10-57 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 26.01.2011 tarih ve 2010-2-195/ÖA-11-196.HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu 01.02.2011 tarih ve REK.0.06.00.00-110/56 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-07 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

- 90 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak Tokat ilinde hazır beton sektöründe faaliyet gösteren firmaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği yönünde herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamadığından anılan teşebbüsler hakkında aynı Kanun 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetin reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Teşebbüsler

Öneraştırma konusu iddialar temel olarak, Tokat ilinde faaliyet gösteren hazır beton firmalarının anlaşma yapmak sureti ile hazır beton fiyatlarını belirledikleri ve müşteri paylaştıklarına ilişkindir. Bu kapsamda, Tokat ilinde hazır beton üretiminde önemli paya sahip teşebbüsler olmaları nedeniyle Adoçim'in Tokat'ta bulunan hazır beton tesisi ve İstanbul'da bulunan merkezi, Cimpor'un Tokat'ta bulunan hazır beton tesisi ve Ankara'da bulunan hazır beton merkezi ve Akçansa Beton'un Tokat hazır beton tesisi, Samsun'da bulunan bölge müdürlüğünde raportörlerce yerinde inceleme yapılmıştır.

I.1.1. Akçansa¹

Akçansa, Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. ve HeidelbergCement Mediterranean Basin Holdings, S.L. ortak kuruluşudur. Şirketin %79.4 hissesine Hacı Ömer Sabancı Holding ve HeidelbergCement Mediterranean Basin Holdings, S.L. eşit oranda sahiptir, kalan % 20.57'si halka açıktır. Marmara, Ege ve Karadeniz bölgelerinde faaliyet gösteren Akçansa, İstanbul-Büyükçekmece, Çanakkale ve Samsun-Ladik'teki üç fabrikasında çimento ve klinker üretimini gerçekleştirmektedir. Şirketin ayrıca İstanbul-Ambarlı, İzmir-Aliağa, Yalova, Yarımca ve Hopa'da kurulu beş çimento terminali bulunmaktadır. Akçansa, iştiraki olan Betonsa ile 1998 yılında birleşmesi sonucunda, "Betonsa" markasıyla hizmet vermeye başlamış olup, hazır beton üretimini Marmara ve Ege bölgelerinde bulunan 35'in üzerinde tesisinde gerçekleştirmektedir. Diğer bir iştiraki olan Agregasa Agregas ile 2002 yılında birleşen şirket, agregas üretim faaliyetini "Agregasa" markası altında 4 tesisi ile sürdürmektedir.

I.1.2. Adoçim²

Adoçim, 1995 yılında Antalya'da çimento sektöründe faaliyet göstermeye başlamıştır. Adoçim'in %50 hissesi, 17 Nisan 2008 tarihi itibari ile çok uluslu bir çimento üreticisi olan Titan Cement Company S.A. tarafından satın alınmıştır. Titan Çimento Grubu yedi farklı ülkede faaliyet göstermektedir. Dosya kapsamında elde edilen bilgilere göre, Adoçim'in Antalya, Tekirdağ ili Marmara Ereğlisi ilçesi ve Tokat ili Artova ilçesinde çimento fabrikası ile Tokat merkez, Artova, Sivas ve Antalya'da hazır beton tesisi bulunmaktadır. Teşebbüs tarafından verilen bilgilere göre, Artova'da bulunan hazır beton tesisi Artova ve çevre ilçelere satış yapmakta ve tesisin Tokat merkeze satışı bulunmamaktadır.

I.1.3. Cimpor³

Cimpor, 2007 yılından itibaren Cimpor Cimentos de Portugal SGPS, SA tarafından kontrol edilmektedir. Çorum, Yozgat, Sivas ve Hasanoğlan'da çimento fabrikası bulunan Cimpor, aynı zamanda 2 adet öğütme tesisi, 2 adet agregas tesisi ve 16 adet hazır beton tesisine sahip bulunmaktadır.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Hazır beton; belirli oranlarda çimento, doğal veya yapay agregas, su ve belli katkı malzemelerinin mikserle karıştırılması yöntemiyle üretilen ve üreticiye taze beton

¹ Akçansa'nın internet sitesinden faydalanılmıştır.

² Adoçim'in internet sitesinden faydalanılmıştır.

³ Cimpor Cimentos de Portugal SGPS, SA şirketinin internet sitesinden faydalanılmıştır.

olarak sunulan bir inşaat malzemesidir. Hazır beton ürünleri, kullanım amaçları bakımından C14, C16, C18, C20, C25 ve C25+ gibi alt kategorilere ayrılabilmele birlikte türler arasında yüksek arz ikamesi bulunmaktadır.

Dosya bakımından ilgili ürün pazarı, başvuru konusu iddiaların yönelik olduğu “*hazır beton pazarı*” olarak belirlenmiştir.

140 **I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar**

Hazır beton kısa süre içinde kullanılma zorunluluğu olan, stoklanamayan, yüksek taşıma maliyetleri olan ve belirli bir sürenin geçmesi halinde kullanılabilmesi için gerekli özellikleri kaybeden, uzun mesafeli taşınması hem teknik hem de ekonomik açıdan mümkün olmayan bir üründür. Bu özellikleri ve yüksek taşıma maliyetleri nedeniyle, hazır beton, üretildiği santralden yaklaşık 50 km uzaklığa kadar taşınabilmektedir. Öte yandan, 50. km’lik mesafe kriteri her durumda geçerli değildir. Bu mesafe, yol, iklim ve doğal koşullara göre artabilmekte veya azalabilmektedir. Bu noktada, betonun tesiste transmiksere yüklenmesi, tesisten transmikser ile inşaat alanına ulaştırılması, müşteri tarafından teslim alınması ve pompa aracılığıyla kalıba yerleştirilmesinde geçen sürenin hazır betondaki kıvam ve işlenebilirlik kayıplarının önlenmesinde kritik eşik olan iki saatlik sürenin altında olması gerektiğinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Dolayısıyla ilgili coğrafi pazarın belirlenmesinde esas alınacak kriter temel olarak, hazır betonun yukarıda önemle üzerinde durulan en fazla 2 saat içinde tüketilme zorunluluğu ve yaklaşık 50 km mesafeye kadar taşınabiliyor olma özellikleridir. Mevcut dosya özelinde ise önaraştırma konusu iddiaların Tokat ilinde gerçekleştiği ileri sürülmekle beraber dosya konusu iddiaların değerlendirilmesinde kesin bir ilgili coğrafi pazar tanımının yapılmasına gerek olmadığı sonucuna varılmıştır.

I.3. Değerlendirme

160 Dosya konusu iddialar temel olarak Adoçim, Akçansa ve Cimpor firmalarının anlaşma yapmak sureti ile Tokat ilinde hazır beton fiyatlarını belirledikleri ve müşteri paylaştıklarına ilişkindir. İddialar değerlendirilirken teşebbüslerden talep edilen bilgilerden de faydalanılmıştır.

I.3.1. Teşebbüslerden Talep Edilen Bilgiler Çerçevesinde Yapılan Tespitler

Dosya konusu iddiaların değerlendirilmesi bakımından teşebbüslerden talep edilen bilgiler önem taşımaktadır. Bu bölümde dosya kapsamındaki iddialar teşebbüslerden gelen bilgiler çerçevesinde değerlendirilecektir.

I.3.1.1. Hazır Beton Sektöründe Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Aralarında Anlaşarak Zam Yaptığı İddiası

170 Tokat ilinde faaliyet gösteren başvuru konusu hazır beton firmalarının, ürün fiyatlarına birlikte zam yaptıkları iddiasının değerlendirilebilmesi bakımından söz konusu teşebbüslerin 2010 yılı C25 ve C30 hazır beton türlerine ait aylık ortalama satış fiyatlarına ilişkin grafikler, dosya mevcudu satış verileri dikkate alınarak aşağıda sunulmaktadır.

180 **Şekil 1:** Tokat İli C25 Türü Hazır Beton Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

Şekil 2: Tokat İli C30 Türü Hazır Beton Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

190 C25 ve C30 hazır beton fiyatlarında düzenli ve belirgin bir paralellikten bahsetmek mümkün görünmemektedir.

Ayrıca başvuruda, söz konusu üç firmanın C20, C25 ve C30 sınıfı beton fiyatlarının 15.07.2010 tarihinden itibaren eşitlendiğinin tespit edildiği iddiası yer almaktadır. Söz konusu üç hazır beton sınıfındaki aylık ortalama fiyatlar aşağıda belirtilmektedir:

Tablo 1: 2010 Yılı C20, C25 ve C30 Türü Hazır Beton Aylık Ortalama Fiyatları

Tarih	C20/25			C25/30			C30/37		
	Adoçim Tokat	Cimpor	Akçansa	Adoçim Tokat	Cimpor	Akçansa	Adoçim Tokat	Cimpor	Akçansa
Oca.10		(....)	(....)		(....)	(....)		(....)	(....)
Şub.10		(....)	(....)		(....)	(....)		(....)	(....)
Mar.10		(....)	(....)		(....)	(....)		(....)	(....)
Nis.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
May.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Haz.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Tem.10 ⁴	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Tem.10 ⁵	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Ağu.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Eyl.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Eki.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Kas.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Ara.10	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

200 Tablo incelendiğinde, iddia konusu 15 Temmuz 2010 tarihi öncesi ve sonrasındaki fiyat farkları arasında büyük bir değişiklik gözlenmemektedir. Bu nedenle, dosya mevcudu verilerden söz konusu tarih itibarıyla başvuru konusu teşebbüslerin aynı fiyattan hazır beton satmaya başladıkları sonucuna ulaşmanın mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Başvuru konusu teşebbüslerin 16-17.07.2010 tarihlerinde Tokat il merkezinde bulunan Ballica Otel'de toplantı yaptıkları iddiasına yönelik olarak Grand Ballica Otel'den 2010 yılı Temmuz ayında otelde düzenlenen tüm organizasyon ve yemeklerin listesi talep edilmiştir. Ancak Grand Ballica Otel tarafından gönderilen cevabi

⁴ 1-14 Temmuz 2010 tarihleri arasında yapılan satışlara ilişkin fiyat ortalamasını göstermektedir.

⁵ 15-31 Temmuz 2010 tarihleri arasında yapılan satışlara ilişkin fiyat ortalamasını göstermektedir.

yazılarda iddialara konu teşebbüsler tarafından Temmuz ayında yemek veya organizasyon düzenlendiğine dair herhangi bir bilgi veya belge yer almamaktadır. Yine teşebbüslerde yapılan incelemelerde böyle bir toplantı yapıldığına dair herhangi bir bilgi veya belge bulunamamıştır.

210 Ayrıca, yapılan yerinde incelemelerde teşebbüsler arasında fiyat tespiti yapıldığına dair de herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır.

I.3.1.2. Müşterilerin Paylaşıldığı İddiası

Başvuru dilekçesinde, Tokat ilinde faaliyet gösteren Adoçim, Cimpor ve Akçansa Beton firmalarının hazır beton sektöründe müşteri paylaşımına gittikleri iddia edilmektedir.

Önaraştırma sürecinde başvuru konusu üç hazır beton üreticisinden 2010 yılında yaptıkları satışlara ait bilgiler talep edilmiştir. Kuruma intikal eden bilgiler çerçevesinde teşebbüslerin anılan yılda satış yaptıkları müşteriler karşılaştırılmıştır. Yapılan incelemede, aynı müşteriye birden fazla teşebbüs tarafından hazır beton satışı yapıldığı görülmüştür.

220 Aşağıdaki tabloda birden fazla üreticiden hazır beton alan müşteri listesi yer almaktadır:

Tablo 2: Birden Fazla Hazır Beton Üreticisi tarafından Satış Yapılan Müşteriler

Müşteri	Satış Yapan Teşebbüsler
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)
(...)	(...)

Yukarıdaki örnekler incelendiğinde, teşebbüslerin müşterilerine rakip teşebbüslerce satış yapıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, dosya mevcudu verilerden hazır beton üreticilerinin paylaşıldığı iddiasını destekleyen herhangi bir bulgu tespit edilememiştir.

Ayrıca, yapılan yerinde incelemelerde teşebbüsler arasında müşteri paylaşımı yapıldığına dair herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılamamıştır.

J. SONUÇ

230 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

03.02.2011 tarihli, 11-07/137-46 sayılı Rekabet Kurulu Kararına

KARŞI OY GEREKÇESİ

240

İlgili dosyada yer alan bilgi ve belgeler çerçevesinde;

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde bulduklarına karine teşkil eder" şeklindeki fıkrası göz önünde bulundurularak,

250

haklarında inceleme yapılan teşebbüslerin kanunu ihlal edip etmediklerinin tespiti için soruşturma açılabilceği değerlendirildiğinden mezkur Kurul Kararına katılmamız mümkün olmamıştır.

Murat ÇETİNKAYA
Kurul Üyesi